ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Проект фінансується
Європейським Союзом

ДІАЛОГ ЗІ СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
12 березня - 10 квітня 2018 року

Випуск № 38,
квітень 2018



Шановні читачі!

Перед Вами випуск щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, продукт проекту "Сприяння розвитку торгівлі за рахунок сприяння діалогу між представниками громадянського суспільства і органами державної влади (Діалог зі Сприяння Торгівлі)". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно процедур спрощення торгівлі. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: tfd@ier.kiev.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності....4

Уряд створив Офіс з просування експорту 4

Уряд припинив Програму економічного співробітництва України і РФ.... 4

Мінфін змінив перелік документів для оформлення товарів на митниці 5

НБУ вкотре лібералізував можливості банків проводити власні операції з валютою....5

Проекти нормативно-правових актів....7

Пропонується нове регулювання застосування санкцій до суб'єктів ЗЕД....7

Дві ініціативи щодо законопроекту про валюту....8

Пропонується вкотре підвищити експортне мито на металобрухт 9

Пропонують звільнити від ввізного мита комплектуючі для електромобілів....11

Новини....12

Уряд ліквідував Міжрегіональну митницю ДФС як юридичну особу....12

У Борисполі розпочав роботу другий підрозділ портового контролю....12

Уряд створив Офіс з просування експорту

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 199 "Про утворення державної установи "Офіс із просування експорту України"

Відповідним розпорядженням уряду створено державну установу – Офіс із просування експорту, яку віднесено до сфери управління Мінекономрозвитку. До функцій Офісу, зокрема, віднесено консультування та надання безпосередньої допомоги експортерам при виході на зовнішні ринки. Установа проводитиме різноманітні заходи для експортерів: тренінги, семінари, вебінари, конференції, а також виїзні торговельні місії та виставкові заходи в інших країнах.

Офіс було створено як проектну організацію у 2015 році. З листопада 2016 року він є консультативно-дорадчим органом при Мінекономрозвитку України.

Фактично основою новоствореної державної установи має стати вже існуюча структура проектного офісу з просування експорту

Джерела: https://bit.ly/2vstyiR

https://epo.org.ua/

Уряд припинив Програму економічного співробітництва України і РФ

Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2018 року № 191 "Про припинення дії Програми економічного співробітництва України і Російської Федерації на 2011 - 2020 роки"

Уряд України прийняв рішення припинити дію Програми економічного співробітництва України та Російської Федерації на 2011 - 2020 роки, яку було укладено у 2011 році. Рішення прийнято у зв'язку з діями РФ, які суперечать цілям, заявленим у Програмі

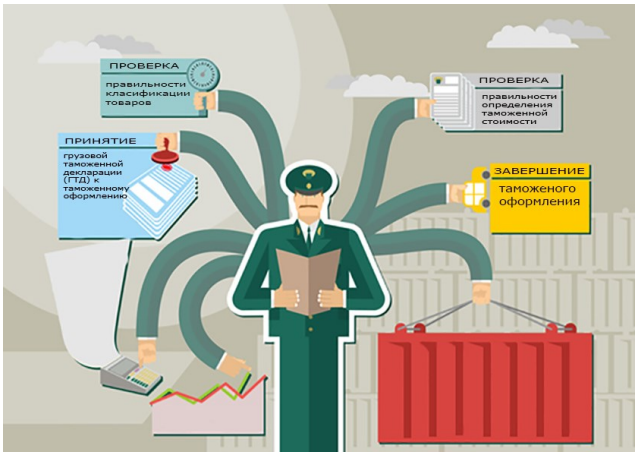
Уряд заявив, що це рішення є черговим логічним кроком, який приводить двосторонню договірно-правову базу до сучасних реалій у відносинах між Україною та РФ.

Хоча рішення про припинення дії Програми прийнято саме зараз, слід розуміти, що ця угода в багатьох аспектах була рамковою і вимагала додаткових міжвідомчих і міжурядових домовленостей, які б її наповнювали. За відсутності таких домовленостей вона не працювала.

Зазначимо, що значна частина двосторонньої українсько-російської договірно-правової бази не виконується російською стороною, починаючи від норм Договору про зону вільної торгівлі СНД і закінчуючи менш значними, але важливими міжвідомчими угодами з різних питань. У цьому контексті виникає логічне запитання щодо необхідності існування двосторонніх міжнародних угод, які не виконуються однією зі сторін.

Джерело: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-pripinennya-diyi-progr





Мінфін змінив перелік документів для оформлення товарів на митниці

Наказ Міністерства фінансів України № 368 від 16 березня 2018 року "Про внесення змін до Переліку документів, які необхідно подати відповідному контролюючому органу для завершення відповідного виду державного контролю"

Міністерство фінансів України внесло зміни до власного наказу від 25 липня 2016 року № 657, яким визначено перелік документів, необхідних для завершення відповідних видів контролю: санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного та радіологічного. Рішення спрямоване на вдосконалення функціонування механізму "єдиного вікна" на митниці.

Зміни, зокрема, такі :

- скорочено кількість необхідних документів для товарів, що є небезпечними вантажами, з 11 до 3 у тому разі, якщо підприємство дало згоду на передачу контролюючому органу відомостей, зазначених у попередній або періодичній митній декларації (крім відомостей про вартість товарів);
- запроваджено диференціацію переліку документів за напрямками переміщення товарів на ввезення, вивезення або транзит;
- уточнено підстави подання контролюючому органу тих чи інших документів із конкретними посиланнями на норми відповідних нормативно-правових актів.

Наведені зміни мають спростити та покращити використання механізму "єдиного вікна" на митниці. Водночас, певні практичні аспекти застосування наведених змін мають пройти практичну апробацію, перш ніж будуть сприйняті суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Також очікується подальше вдосконалення відповідних процедур після проведення додаткових консультацій із зацікавленими органами.

Наразі ДФС доопрацьовує програмне забезпечення, необхідне для реалізації цього наказу.



Джерело: https://bit.ly/2F3TfFY

НБУ вкотре лібералізував можливості банків проводити власні операції з валютою

Постанова Правління НБУ від 29 березня 2018 року № 31 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України"

Зважаючи на сприятливу ситуацію на валютному ринку, НБУ продовжив пом'якшення тимчасових адміністративних обмежень для банків та бізнесу,

послаблення яких не створить ризиків дестабілізації валютного ринку. Відповідною постановою Регулятор, зокрема:

Розширив можливості банків для проведення власних операцій з іноземною валютою на міжбанківському ринку;

з 30 березня 2018 року скасовано вимогу щодо обмеження розміру дозволеного сальдо купівлі-продажу банками іноземних валют та банківських металів протягом одного робочого дня, що складала 1,0% від розміру регулятивного капіталу.

Змінив для банків ліміти відкритої валютної позиції;

з 1 травня 2018 року буде збільшено ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) з 1% до 3%, ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) – зменшено з 10% до 8%, що дозволить банкам більш ефективно розподіляти валютні ризики.

Послабив обмеження на дострокове погашення українськими компаніями зовнішніх кредитів та позик в іноземній валюті;

резидентам-позичальникам дозволено здійснювати дострокове погашення кредитів і позик, якщо у їх реалізації повністю або частково бере участь іноземна особа, одним з акціонерів якої є іноземна держава або іноземний банк з акціонером-іноземною державою.

***Продовжив розширення переліку операцій бізнесу, на надходження за якими* не поширюється вимога щодо обов'язкового продажу валютної виручки;**

компанія-резидент зможе не здійснювати обов'язковий продаж коштів, що надійшли за кредитом чи позикою, якщо у її реалізації повністю або частково бере участь іноземна особа, одним з акціонерів якої є іноземна держава.

Спростив для бізнесу операції з перерахунку іноземної валюти за кордон для здійснення платежів, пов'язаних із процесами судочинства;

такі зміни дозволять кампаніям більш ефективно планувати та здійснювати свою фінансову діяльність, а банки зможуть активніше торгувати валютою на міжбанківському ринку. За очікуваннями НБУ, має зрости обсяг торгів та ліквідність на міжбанківському ринку.

Джерело: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0031500-18





Пропонується нове регулювання застосування санкцій до суб'єктів ЗЕД

Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", реєстр. № 8200 від 26 березня 2018 року

Проектом пропонується внести зміни до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" у частині застосування спеціальних санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Законопроект спрямований на зменшення тиску на українські суб'єкти ЗЕД через застосування до них спеціальних санкцій. Запропоновані зміни мають забезпечити виконання прав і законних інтересів суб'єктів ЗЕД та сприяти експортній діяльності українських підприємств. Вони також мають підвищити рівень прозорості процедур, що регулюють застосування спеціальних санкцій, забезпечити врахування позиції не лише ініціаторів їх запровадження, а й самих суб'єктів господарювання.

Законопроект, зокрема, передбачає таке:

- розмежування сфери та механізмів відповідальності суб'єктів ЗЕД за порушення митного, валютного законодавства, а також порушення, що містять загрози національній безпеці, у т. ч. економічній;
- обов'язок Мінекономрозвитку повідомляти суб'єкти господарювання про розгляд питання щодо застосування до них спеціальних санкцій з можливістю надавати свою позицію за матеріалами справи;
- застосування спеціальної санкції у вигляді індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічних операцій за порушення валютного, митного чи іншого законодавства лише в разі наявності неповерненої валютної виручки на суму понад 50 тис. євро;
- застосування спеціальної санкції у вигляді тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності виключно у випадках проведення відповідними українськими та/або іноземними суб'єктами господарської діяльності зовнішньоекономічних операцій на тимчасово окупованій території України поза митним контролем митних органів України або дій, наслідком яких є фінансування незаконних збройних формувань чи постачання їм зброї;
- подовження дії тимчасового зупинення ЗЕД підприємств виключно за рішенням суду;
- визначення Кабінету Міністрів України органом, який контролює і встановлює порядок застосування спеціальних санкцій.

Фактично зазначеним законопроектом пропонується лібералізувати процедуру й підстави застосування спеціальних санкцій, які багато в чому є пережитком монополії держави на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Водночас, цим проектом цей інститут не скасовується, а певною мірою трансформується, змінюються підстави застосування таких заходів, більш чітко прописуються обов'язки органів державної влади при проведенні відповідних процедур.

Більш радикальна пропозиція міститься в зареєстрованому у Верховній Раді **законопроекті "Про валюту" (реєстр. номер 8152 від 19 березня 2018 року або президентський законопроект)**, яким, серед іншого, пропонується взагалі виключити

статтю 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", яка регулює застосування спеціальних санкцій.

З одного боку, у держави має бути інструментарій оперативного реагування на порушення у сфері ЗЕД, які можуть впливати на національну безпеку, але, з іншого боку, українські реалії реалізації такого інструментарію державними органами занадто дорого коштують звичайним підприємцям. Коли за надуманими підставами зупиняються вантажі на кордоні або зупиняється вся зовнішньоекономічна діяльність підприємств – це неприпустимо, оскільки завдає не тільки репутаційної, а й фінансової шкоди країні. Необхідно або передбачити чіткий перелік підстав втручання силових органів у зовнішньоекономічну діяльність підприємств, одночасно прописавши чіткі процедури, або відмовитися від можливості позасудового впливу на цю діяльність.

Джерело: https://bit.ly/2Ji5i4R



Дві ініціативи щодо законопроекту про валюту

Проекти законів України "Про валюту", реєстр. № 8152 від 19 березня 2018 року та № 8152-2 від 3 квітня 2018 року.

Протягом звітного періоду до Верховної Ради України надійшло два альтернативні законопроекти про валюту.

19 березня було зареєстровано поданий Президентом України і розроблений НБУ проект закону України "Про валюту", який розроблявся за участі експертів та громадськості весь 2017 рік.

Законопроектом, серед іншого, пропонується:

- визначити органами валютного нагляду НБУ та державний орган, що реалізує державну податкову і митну політику;
- закріпити за банками право здійснювати валютні операції на підставі банківської ліцензії. Окремої ліцензії для здійснення таких операцій не потребуватиметься;
- скасувати застосування санкцій згідно зі статтею 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" у вигляді штрафу, запровадження індивідуального режиму ліцензування або тимчасового зупинення права здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- запровадити поняття **заходів захисту**, які НБУ зможе запроваджувати в разі наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, значного тиску на платіжний баланс України або виникнення інших обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи держави. До таких заходів пропонується віднести:
- обов'язковий продаж частини надходжень в іноземній валюті;
- установлення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту продукції та транспортних послуг;
- установлення особливостей здійснення операцій, пов'язаних із рухом фінансового капіталу та запровадження спеціальних дозволів на проведення окремих валютних операцій;

резервування коштів за валютними операціями; інші заходи;

- встановити відповідальність за порушення резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту продукції, а також транспортних послуг у вигляді стягнення пені за кожний день прострочення в розмірі 0,3% суми неодержаної виручки. Загальний розмір такої пені не може перевищувати суми неодержаної виручки (вартості недопоставленого товару).

У законопроекті пропонується цілий ряд прогресивних нововведень, що лібералізують систему валютного регулювання в Україні. Зокрема, скасовуються спеціальні санкції за порушення правил валютного регулювання, обов'язкові обсяги продажу валютної виручки суб'єктами господарювання тощо. Водночас, НБУ отримує інструмент впливу на ситуацію у вигляді заходів захисту. Розуміючи необхідність наявності такого інструментарію у Регулятора, варто зазначити про існування ризиків неоднакового застосування наданих повноважень Регулятором.

3 квітня 2018 року в парламенті зареєстрували альтернативний законопроект № 8152-1, який частково повторює президентський варіант, але має суттєві відмінності в частині застосування Національним банком спеціальних тимчасових обмежувальних заходів у грошово-кредитній сфері. Зокрема, у проекті обмежено можливість застосування таких заходів на термін, що не перевищує шести місяців і не частіше одного разу протягом календарного року. Це несе ризик відсутності в НБУ можливості оперативного реагування на ситуацію на валютному ринку, оскільки не всі кризи можна подолати за шість місяців.

У проекті також більш детально прописаний механізм застосування санкцій за порушення норм валютного законодавства. Наприклад, прописується можливість тимчасового зупинення експортно-імпортних операцій у випадках дій у сфері ЗЕД, які містять загрозу національній безпеці, інтересам національної економічної безпеки. Експортно-імпортні операції таких суб'єктів господарювання тимчасово можуть зупинятися. Окремо зафіксовано право суб'єктів ЗЕД при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності вільно здійснювати будь-які валютні операції та розрахунки в іноземній валюті, за винятком випадків запровадження Національним банком України валютних обмежувальних заходів захисту.

Хоча законопроект не скасовує 37 статтю Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", перетинаючись із проектом закону № 8200 від 26 березня 2018 року "Про внесення змін до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", опосередковано він лібералізує систему санкцій за порушення норм законодавства у сфері ЗЕД

Можливо, певні норми обох законопроектів можуть бути об'єднані.

Джерела: https://bit.ly/2pFyfj6

https://bit.ly/2HmHpZA



Пропонується вкотре підвищити експортне мито на металобрухт

Проект Закону про внесення змін до розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону

України "Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку" реєстр. № 8226 від 4 квітня 2018 року

Законопроектом пропонується тимчасово, терміном на 3 роки, продовжити дію експортного мита на відходи та брухт чорних металів, підвищивши його з 30 євро за тонну до 42 євро за тонну у зв'язку зі збільшенням вартості цієї сировини на зовнішніх ринках та, відповідно, втратою "обмежувального" ефекту діючого експортного мита.



<u>Історія питання.</u> 12 липня 2016 року було прийнято Закон України №1455-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку», яким строком на 1 рік - з 15 вересня 2016 року до 15 вересня 2017 року - підвищено ставки експортного мита на металобрухт із 10 до 30 євро за тонну. У подальшому дію підвищеного вивізного мита на металобрухт Законом України №2142-VIII від 13 липня 2017 року «Про внесення зміни до розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку» подовжено до 15 вересня 2018 року.

Ці тимчасові заходи було введено з метою оперативної ліквідації дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку задля першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та забезпечення умов відбудови об'єктів інфраструктури. Водночас незрозуміло, про яку відбудову інфраструктури йдеться. Однак запровадження експортних мит вигідне металургійним підприємствам, які страждають від дефіциту металобрухту на внутрішньому ринку, що викликано більш високими цінами на нього в інших країнах.

У ЄС цю ініціативу сприйняли вкрай негативно, заявивши, що вона порушує "дух і букву" Угоди про асоціацію. У відповідь Мінекономрозвитку України заявило про те, що для металобрухту, який експортуватиметься в ЄС, залишатимуться чинними ставки вивізного мита, визначені в Угоді про асоціацію.

Ініціатори законопроекту вважають необхідним продовжити дію експортного мита на металобрухт ще на 3 роки і водночас підвищити його розмір до 42 євро за тонну. Це пояснюється зростанням світових цін на металобрухт, що робить недієвим існуючий обмежувальний механізм експорту.

Також автори посилаються на положення статті XXI (b)(iii) ГАТТ «Винятки з міркувань безпеки», що передбачає право держави застосовувати обмежувальні заходи з метою захисту своєї національної безпеки. Держава може самостійно визначати, що є «суттєвими інтересами безпеки» та які заходи необхідно застосовувати для захисту таких інтересів у конкретному випадку.

Наведене питання є історично чутливим як для українських металургійних виробників, так і для торговельних партнерів України. Попередні закони, якими було запроваджено дію експортного мита, були розраховані на 1 рік, що не дозволяло торговельним партнерам України ініціювати відповідну скаргу в рамках Світової організації торгівлі. Є побоювання, що продовження дії



тимчасових заходів на 3 роки дозволить запустити такий механізм.

Джерело: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63784

Пропонують звільнити від ввізного мита комплектуючі для електромобілів

Проект Закону України "про внесення змін до Митного кодексу України щодо стимулювання розвитку галузі електричного транспорту в Україні" реєстр. № 8160 від 19.03.2018

Ініціатор: народні депутати України

Задекларованою метою проекту є стимулювання розвитку галузі електричного транспорту в Україні, що сприятиме зменшенню шкідливих викидів CO2 в атмосферу та знизить залежність української економіки від іноземних постачальників енергоресурсів.

Основним завданням є створення сприятливих умов для залучення інвестицій у виробництво електричного транспорту, літій-іонних акумуляторів, зарядних пристроїв до них та видобутку літію.

Законопроектом пропонується тимчасово, до 31 грудня 2028 року, звільнити від ввізного мита комплектуючі вироби, які ввозяться на митну територію України виключно для виробництва транспортних засобів, устаткованих виключно електричними двигунами (одним чи декількома), що класифікуються в товарних підкатегоріях 8702 90 90 90, 8703 90 10 10, 8704 90 00 10 згідно з УКТ ЗЕД.

Джерело: https://bit.ly/2HlptTc



Уряд ліквідував Міжрегіональну митницю ДФС як юридичну особу

Кабінет Міністрів вирішив ліквідувати Міжрегіональну митницю Державної фіскальної служби (ДФС) як юридичну особу публічного права. Її функції передали до Державної фіскальної служби. Згідно з ухваленим рішенням правонаступником майна Міжрегіональної митниці є Державна фіскальна служба.

Джерело: https://bit.ly/2F3sNwe



У Борисполі розпочав роботу другий підрозділ портового контролю

У міжнародному пункті пропуску "Бориспіль-аеропорт" розпочав роботу другий підрозділ портового контролю, створений у рамках Глобальної програми з контролю за контейнерами (Container Control Programme; CCP). Старт роботи першого в Україні підрозділу портового контролю в рамках Програми відбувся в Одеському порті 2 березня цього року. Україна стала 49-м учасником Програми з контролю за контейнерами Управління ООН з наркотиків та злочинів (УНЗ ООН) та Всесвітньої митної організації, що дозволило країні приєднатися до спільних зусиль світової спільноти з боротьби з транснаціональною злочинністю.

Близько 90% обсягів світової торгівлі здійснюється шляхом морських контейнерних перевезень. З них перевіряється менш ніж 2% вантажів. Значні обсяги переміщення контейнерів із країни до країни робить ці поставки важливим об'єктом для учасників незаконної торгівлі наркотиками, а також виробників і постачальників контрафактних товарів. Глобальна залежність від морської торгівлі у поєднанні з різноманітними методами приховування і складними маршрутами транспортування ускладнюють успішну боротьбу із зазначеними видами злочинів[1].

Підрозділ портового контролю здійснює аналіз попередньої інформації, яка надається з урахуванням національних та міжнародних баз даних. Після цього здійснюється відбір ризикових переміщень товарів у контейнерах, узагальнення та аналіз наявної інформації. На підставі отриманої інформації приймається рішення про додаткові форми митного контролю. Це може бути або додаткова перевірка документів, або проведення сканування, зважування, митного огляду, застосування кінологічних команд. Після аналізу ефективності роботи вказаних груп у перспективі розглядатиметься можливість створення відповідних підрозділів контролю і в інших пунктах пропуску, наприклад, на західному кордоні.

Робота підрозділів портового контролю сприятиме ефективній протидії незаконному переміщенню наркотиків та контрабанді.

Джерела: https://bit.ly/2qM53ri

https://bit.ly/2Hw6Bw7

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлено в рамках проекту **“Діалог зі сприяння торгівлі”**, який реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Номер проекту: ENPI/2013/ 333-433.

Проект спрямований на зміцнення потенціалу бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення і сприяння реалізації заходів політики зі сприяння розвитку торгівлі, створюючи цим самим підґрунтя для успішної інтеграції України в світову економіку взагалі і подальшу інтеграцію в ЄС зокрема.

Завдання Проекту:

- Покращення потенціалу бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення адміністративних і регуляторних заходів, які спрямовані на сприяння розвитку торгівлі, здійснення моніторингу та оцінки прогресу їхнього виконання, а також пропагування змін, що створюють комфортні для ведення бізнесу умови;
- Сприяння політичному діалогу між бізнес-асоціаціями / НУО і органами державної влади, спрямованому на реалізацію заходів політики сприяння розвитку торгівлі;
- Зменшення торгових витрат в Україні.

Основні результати проекту:

- Зміцнений потенціал бізнес-асоціацій і НУО щодо визначення адміністративних і регуляторних заходів, які спрямовані на сприяння розвитку торгівлі, здійснення моніторингу та оцінки процесу їхнього виконання, а також інформаційно-пропагандистська робота щодо змін (вимірюються за кількістю інформаційно-пропагандистських кампаній, переваг політики, осіб, що пройшли навчання);
- Розроблений стандартизований інструмент МіО ходу виконання заходів з сприяння розвитку торгівлі; проведено чотири етапи МіО, включаючи опитування 1200 фірм в рамках одного етапу;
- Більше залучення бізнес-асоціацій, НУО до діалогу з органами державної влади стосовно заходів з сприяння розвитку торгівлі (визначається за перевагами політики, охопленням дебатів / слухань, участю в роботі громадських рад);
- Зменшення торгових витрат, що стимулює розвиток міжнародної торгівлі (оцінюється за субіндексом “Doing Business”, Індексом логістичної ефективності).

Термін виконання: Квітень 2014 р. – грудень 2018 р.

Застереження

Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій в рамках проекту **“Діалог зі Сприяння Торгівлі”** за фінансової підтримки Європейського Союзу, має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. В разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.